

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀρχισπορά.

Ἀρχίζω νὰ σπείρω ἔνθ' ἄν.: Ἄσμ.

Ὅταν θέλῃ ἀρχισπορίσει, | καὶ θέλει λησμονήσει,
τὰ τσαρούχια του 'ς τὴ φράχτη, | τὰ ποδάρια του 'ς τὴ στάχτη
Γορτυν.

Ὁ Γιάννης ἀρχισπόριζε 'ς ἓνα πλατὺ χωράφι

Δημητσάν.

ἀρχιστράτηγος ὁ, λόγ. κοιν. ἀρχιστράτους βόρ.
ιδιῶμ.

Τὸ μεταγν. οὐσ. ἀρχιστράτηγος.

1) Ἀρχηγὸς τοῦ στρατοῦ λόγ. κοιν. 2) Ὁ ἀρχηγὸς
τῶν ἀγγέλων Μιχαὴλ Πελοπν. (Βούρβουρ.): Ἄσμ.

--Κ' ἐκεῖ δὲν ἐφοβήθηκα σὰν τούτηνε τὴν ὥρα,
ποῦ εἶδα τὸ Χάρω ζωντανό, τὸ Χάρω καβαλλάρι,
ποῦ εἶδα τὸν ἀρχιστράτηγο μὲ τὸ σπαθὶ 'ς τὸ χέρι.

Συνών. ἄγι - Στράτηγος 1. 3) Ὁ μὴν Νοέμβριος
διὰ τὴν ἐν αὐτῷ τελουμένην ἐορτὴν τῶν Ταξιαρχῶν Λέσβ.

Συνών. ιδ. ἐν λ. ἄγι - Στράτηγος 2.

ἀρχισυμπέθερος ὁ, ιδ. ἀρχι- 1 α.

ἀρχιτεμπέλης ὁ, ιδ. ἀρχι- 1 β.

ἀρχιτεμπελιά ἡ, ιδ. ἀρχι- 2 α.

ἀρχιτεχνίτης ὁ, λόγ. σύνηθ.

Ἐκ τοῦ ἀρχι- καὶ τοῦ οὐσ. τεχνίτης.

1) Ὁ πρῶτος ἢ ὁ προϋστάμενος τῶν τεχνιτῶν λόγ.
σύνηθ. 2) Ἀριστοτέχνης λόγ. σύνηθ.: Ποίημ.

Ὁ στρατιώτης ὁ Ἕλληνας λογιέται ἀρχιτεχνίτης
κάθε μαλῆς, κάθε χτυπιᾶς, κάθε ὄπλου, κάθε νίκης
(μαλῆς = μαλώματος, μάχης) ΚΠαλαμ. Φλογέρ. βασιλ. 59.

ἀρχιτέχτως ὁ, Κέρκ. (Νύμφ.)

Ἐκ τοῦ ἀρχ. οὐσ. ἀρχιτέκτων.

Ὁ πρῶτος τῶν τεκτόνων: Πήγαινε λοιπὸν νὰ φέρῃς ἓνα
μάστορα, χτίστη, ἀρχιτέκτων (ἐκ παραμυθ.).

ἀρχιτέλιγκας ὁ, σύνηθ. ἀρχιτέλιγκας Ἡπ. (Κού-
ρεντ.) ἀρχιτέλ'γας βόρ. ιδιῶμ.

Ἐκ τοῦ ἀρχι- καὶ τοῦ οὐσ. τσέλιγκας.

1) Ἀρχιποιμήν. 2) Ὁ ἀνώτερος τῶν ποιμένων, ὅταν
ἐνωθοῦν πολλὰ ποιμνία διαφόρων κτητόρων.

ἀρχιφύλακας ὁ, ιδ. ἀρχι- 1 α.

ἀρχιχρονιά ἡ, κοιν. ἀρχιχρονῶ Πόντ. (Κερασ.) ἀρ-
χιχρονῶ Κάρπ. κ. ἀ. ἀρχιχρογία Τσακων. ἀρσιχρονιά
Ἀμοργ.

Ἐκ τοῦ ἀρχι- καὶ τοῦ οὐσ. χρονιά.

1) Ἡ ἀρχή, ἡ πρώτη ἡμέρα τοῦ ἔτους κοιν.: Καλὴ μέρα,
καλὸ χρόνο, καλὴ ἀρχιμηνιά κι ἀρχιχρονιά! (εὐχὴ κατὰ τὴν
πρώτην τοῦ ἔτους) Ἀνδρ. || Ἄσμ.

Ἀρχιμηνιά κι ἀρχιχρονιά κι ἀρχὴ καλὸς μας χρόνος
(ὁ πρῶτος τυπικὸς στίχος τοῦ ἔθ. τῶν καλάνδων) κοιν.

2) Ἡ πρώτη τοῦ μηνὸς Σεπτεμβρίου (ὡς ἀρχὴ τοῦ ἐκ-
κλησιαστικοῦ ἔτους) Εὐβ. Κάρπ. Πάτμ. Καλὴ σας ἀρχιχρο-
νιά! (εὐχὴ δι' ἧς προσαγορεύουν οἱ συγγενεῖς καὶ φίλοι
τοὺς νεογάμους κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην) Πάτμ.

Πβ. πρωτοχρονιά.

ἀρχιχρονιάτικα ἐπίρρ. πολλαχ. ἀρχιχρονιάτικο
ἐνιαχ.

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. ἀρχιχρονιάτικος.

Κατὰ τὴν πρώτην ἡμέραν τοῦ ἔτους.

ἀρχιχρονιάτικος ἐπίθ. πολλαχ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀρχιχρονιά καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ.
-ιάτικος. Παρὰ Σομ. ὁ πληθ. τοῦ οὐδ. ἀρχιχρονιάτικα.

1) Ὁ ἀνήκων εἰς τὴν ἀρχιχρονιάν, ἡ ὁ γινόμενος
κατὰ τὴν ἀρχιχρονιάν ἔνθ' ἄν.: Ἀρχιχρονιάτικο δῶρο
Λεξ. Δημητρ. Τζόγος ἀρχιχρονιάτικος (χαρτοπαιξία μὲ μεγάλα
χρηματικά ποσά) αὐτόθ. 2) Τὸ οὐδ. οὐσ., δῶρον πρω-
τοχρονιάτικον Πελοπν. (Ἀρκαδ.) κ. ἀ.

ἀρχιψεύταρος ὁ, ιδ. ἀρχι- 1 β.

ἀρχιψεύτης ὁ, πολλαχ.

Ἐκ τοῦ ἀρχι- καὶ τοῦ οὐσ. ψεύτης.

Ἀρχιψεύταρος, ὁ ιδ.

ἄρχομαι Κρήτ.

Τὸ ἀρχ. ἄρχομαι.

Κάμνω ἀρχήν, ἀρχίζω: Ἄσμ.

Ἀρχετ' ὁ νεὸς καὶ τὴ φιλεῖ κι ἄρχετ' ὁ θεὸς κ' ἐβρόδα.

Ἀρχοῦνται καὶ χαρίζουνε ἀπ' τὸ ταχὺ ὡς τὸ βράδν
κι ἀπὸ τὸ βράδ' ὡς τὸ ταχὺ κι ὡς τ' ἄλλο μεσημέρι.

Συνών. ιδ. ἐν λ. ἀρχάζω.

ἀρχοντάδικα ἐπίρρ. Μακεδ. (Καστορ.)

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. ἀρχοντάδικος.

Κατὰ τρόπον ἀρμόζοντα εἰς ἄρχοντα. Συνών. ἀρ-
χοντᾶτα, *ἀρχοντῆσκά, ἀρχοντικά, ἀρχοντικᾶτα,
εὐγενικά.

ἀρχοντάδικος ἐπίθ. ἀμάρτ. ἀρχοντᾶδ'κους Θράκ.
(Ἀδριανούπ.) ἀρχοντᾶδ'κους Λέσβ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀρχοντας παρὰ τὸ θέμα τοῦ πληθ.
ἀρχοντᾶδες.

Ὁ ἀνήκων εἰς τὸν ἄρχοντα, τὸν εὐγενῆ, τὸν πλούσιον:
Σπίτ' ἀρχοντᾶδ'κον Ἀδριανούπ. Ἀρχοντᾶδ'κα πράματα
Λέσβ.

ἀρχονταίνω Μύκ. ἀρχονταίνω Μεγίστ. Ρόδ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἄρχοντας.

Γίνομαι πλούσιος ἔνθ' ἄν.: Ἡρχοντάνανε οἱ δεῖνα Μύκ.
|| Παροιμ.

Ποῦ πειρᾷ γὰρ νὰ ἴρχοντάνῃ | μόν' ἡ πείνα τοῦ πομένει
Ρόδ. Συνών. ιδ. ἐν λ. ἀρχοντένω.

ἀρχοντάκι τό, ἀμάρτ. ἀρχοντᾶκ' Προπ. (Πάνορμ.)

Ὑποκορ. τοῦ οὐσ. ἄρχοντας.

Υἱὸς πλουσίου. Συνών. ἀρχοντογεός, ἀρχοντό-
παιδο, ἀρχοντόπουλλο 1, πλουσιόπαιδο.

ἀρχονταλίκι τό, Ἀθ. Θήρ. Πελοπν. (Καλάβρυτ.)
ἀρχονταλίκ' Στερελλ. (Ἀράχ.) ἀρχονταλίκ' Σάμ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀρχονταρίκι κατὰ σύμφυρ. τῆς Τουρκ.
καταλ. - λίκι.

1) Τὸ μέρος ἢ διαμέρισμα μοναστηρίου ὅπου φιλοξε-
νοῦνται οἱ ξένοι Ἀθ. Πελοπν. (Καλάβρυτ.) Σάμ Στερελλ.
(Ἀράχ.) Συνών. ξενῶνας. 2) Ἡ τάξις τῶν ἀρχόν-
των Θήρ. Συνών. ἀρχοντολογιά, ἀρχοντολόι.

Πβ. ἀρχονταρίκι.

ἀρχονταναγιωμένος ἐπίθ. ἀμάρτ. ἀρχονταναγιω-
μένος Κύπρ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἄρχοντας καὶ τοῦ ρ. ἀναγιών-νω.

Ὁ ἐντὸς ἀρχοντικῶν αἰθουσῶν ἀνατραφεῖς. Συνών.
ἀρχοντανάγιωτος.

ἀρχοντανάγιωτος ἐπίθ. ἀμάρτ. ἀρχοντανάγιωτος
Κύπρ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἄρχοντας καὶ τοῦ ἐπιθ. *ἀνάγιω-
τος < ἀναγιών-νω.

Ἀρχονταναγιωμένος, ὁ ιδ.

ἀρχονταναθρέφω Λεξ. Δημητρ. Μετοχ. ἀρχοντα-
ναθρεμμένος σύνηθ. ἀρχονταναθρεμμένος Κρήτ. κ. ἀ. ἀρ-



χοντονεθρεμμένος Κάσ. ἀρχοντανεθρεμμένος Κάρπ. ἀρχοντονεθρεμμένος Νίσυρ. Τήλ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἄρχοντας καὶ τοῦ ρ. ἀναθρέφω.

Ἀνατρέφω κατὰ τρόπον ἀρχόντων, ἥτοι ἐν εὐμαρείᾳ καὶ ἐν τρόποις εὐγενικοῖς ἐνθ' ἄν.: Ἀρχοντανάθρεψε τὰ παιδιά του Λεξ. Δημητρ. Κορίτσι - παιδί ἀρχονταναθρεμμένο σὺνηθ. || Ἄσμ.

Παινέσης δὲν παινέσης την, ἀφοῦ 'ναι παινεμένη, εἶναι κι ἀπὸ ψηλὴ γενεὰ κι ἀρχοντονεθρεμμένη

Νίσυρ.

Κόρη ξαθ-θή κι ὠραιόμορφη κι ἀρχοντανεθρεμμένη Κάρπ. Συνών. ἀρχονταναστένω, ἀρχονταναστυνέσκω, ἀρχοντοφυλάγω. Συνών. τῆς μετοχ. ἀρχοντοεθρεμμένος, ἀρχοντομαθημένος (ιδ. ἀρχοντομαθαίνω), ἀρχοντογεωμένος.

ἀρχονταναστένω Πελοπν. (Μάν.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἄρχοντας καὶ τοῦ ρ. ἀναστένω.

Ἀρχονταναθρέφω, δ ιδ.: Εἶδε κ' ἔπαθε ἡ ἄμοιρη μάνα του νὰ τὸν ἀρχονταναστήσῃ. Σὰ βασιλοπούλλα τὴν ἔχουν ἀρχονταναστημένη.

ἀρχονταναστυνέσκω Πελοπν. (Μάν.)

Ἐκ τοῦ ρ. ἀρχονταναστένω καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. -υνέσκω.

Ἀρχονταναθρέφω, δ ιδ.: Καλὸς πατέρας, δουλεύει σὰ δὲ Γάι, μὰ τὰ παιδιά του τ' ἀρχονταναστυνέσκει.

ἀρχοντάνθρωπος ὁ, σὺνηθ. ἀρχοδάθρωπος πολλαχ. ἀρχοντάθρωπος Κύπρ. Μεγίστ. ἀρχοντιάθρουπους βόρ. ιδιῶμ. ἀρχοντάθρουπους πολλαχ. βορ. ιδιῶμ.

Ἐκ τῶν οὐσ. ἄρχοντας καὶ ἄνθρωπος.

Ἀνθρωπος εὐπαρουσίαστος καὶ εὐγενὴς τοὺς τρόπους ἢ γενναιόδωρος: Εἶναι ἓνας ἀρχοντάνθρωπος!

ἀρχοντάπι τό, Πόντ. (Ὁφ.) ἀρχοντάπ' Πόντ. (Ὁφ.)

Ἐκ τῶν οὐσ. ἄρχοντας καὶ ἀρχ. ἄπιον.

1) Εἶδος ὀγκώδους ἀπίου. 2) Τὸ δένδρον τὸ παράγον τὸν εἰρημένον καρπὸν.

ἀρχονταρεῖο τό, ἀμάρτ. ἀρχονταρεῖο Θράκ. (Ἀδριανούπ.)

Ἐκ τοῦ μεσν. οὐσ. ἀρχονταρεῖον = οἰκία ἄρχοντος.

Αἰθουσα ἐν τῷ περιβόλῳ τοῦ ναοῦ πρὸς συνεδρίασιν τῶν προϋχόντων.

ἀρχονταρίκι τό, Ἀθ. Ἀνδρ. Ζάκ. Θήρ. Πελοπν. Σχίαθ. — Λεξ. Αἰν. ἀρχονταρίξ' Θράκ. (Ἀδριανούπ. Αἰν.) Μακεδ. (Καταφύγ.) ἀρχουδαρίκ' Μακεδ. (Χαλκιδ.) Σάμ.

Ἐκ τοῦ μεσν. οὐσ. ἀρχονταρίκιον. Ἡ λ. καὶ παρὰ Σομ.

1) Κατοικία ὅπου συνέρχονται οἱ ἄρχοντες, αἱ ἀρχαὶ Λεξ. Αἰν. β) Αἰθουσα τῶν συνεδριάσεων τῶν ἐπιτρόπων τῆς ἐκκλησίας Θράκ. (Ἀδριανούπ.) Συνών. ἐπιτροπικό.

2) Ξενών, αἰθουσα μονῆς ὠρισμένη εἰς ὑποδοχὴν τῶν ἐπισκεπτῶν καὶ προσκυνητῶν Ἀθ. Ἀνδρ. Ζάκ. Θράκ. (Ἀδριανούπ. Αἰν.) Μακεδ. (Καταφύγ.) Πελοπν. (Καλάβρυτ.) Σάμ. Σχίαθ. β) Αἰθουσα τῆς οἰκίας εἰς τὴν ὁποίαν ὑποδέχονται τοὺς ξένους Μακεδ. (Χαλκιδ.) 3) Ἡ τάξις τῶν ἀρχόντων, τῶν εὐγενῶν, τῶν πλουσίων Θήρ. Συνών. ἀρχοντολογία, ἀρχοντολόι. 4) Τρόπος, ἥθος τῶν ἀρχόντων, τῶν εὐγενῶν Θήρ. Πελοπν. Συνών. ἀρχοντιά Α 4. 5) Τὰ ἐπιπλα, τὸ νοικοκυρεῖο τῶν ἀρχόντων, τῶν εὐγενῶν, τῶν πλουσίων Πελοπν.

Πβ. ἀρχονταλίκι.

ἀρχοντάρης ὁ, Ἀθ. Πελοπν. (Καλάβρυτ.) κ.ά.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἄρχοντας καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. -άρης. Ἡ λ. καὶ παρὰ Σομ.

Μοναχὸς ἐν ταῖς μοναῖς ἐπιτετραμμένος τὴν ὑποδοχὴν καὶ φιλοξενίαν τῶν προσκυνητῶν καὶ ἐπισκεπτῶν.

ἀρχονταρρώστια ἡ, σὺνηθ. ἀρχοδαρρώστια Κρήτ. ἀρχοδαρρώστια Κρήτ.

Ἐκ τῶν οὐσ. ἄρχοντας καὶ ἀρρώστια.

1) Ἀσθένεια ἄρχοντος, εὐπατρίδου σὺνηθ.: Φρ. Ἐχει ἀρχονταρρώστια ἢ ἔπαθε ἀρχονταρρώστια (εἰρων. ἐπὶ τοῦ μεγαλοποιούντος καὶ τὴν ἐλαχίστην ἀδιαθεσίαν μιμουμένου οὕτω τοὺς εὐπατρίδας, οἱ ὅποιοι καὶ τὴν παραμικρὰν τῶν ἀδιαθεσίαν χαρακτηρίζουν ὡς ἀσθένειαν). 2) Νόσος χρονία καὶ πολυδάπανος Ἀθῆν.: Οἱ χολόλιθοι εἶναι ἀρχονταρρώστια.

ἄρχοντας ὁ, ἄρχως πολλαχ. ἄρχω Τσακων. ἄρχους Λέσβ. κ.ά. ἄρχους Σαμοθρ. ἄρχως Καλαβρ. (Μπόβ.) Κάρπ. Κύπρ. Χίος (Καρδάμ.) κ.ά. νιάρχως (Νεοελλ. Ἀνάλ. Παρνασσ. 1,253) ἄρχοντας κοιν. καὶ Καππ. Πόντ. (Κερασ. Σάντ. Σούρμ. Τραπ. Χαλδ. κ.ά.) ἄρχοντα Τσακων. ἀρχοδας πολλαχ. ἀρχοντας πολλαχ. ἀρχοντας βόρ. ιδιῶμ. ἀρχουδας πολλαχ. βορ. ιδιῶμ. ἀρχουδας Θεσσ. (Πήλ.) Γενικ. ἀρχω πολλαχ. ἀρχω ἑνιαχ. Πληθ. ἀρχοντᾶδες πολλαχ. ἀρχοντᾶδες πολλαχ. βορ. ιδιῶμ. ἀρχονταῖοι Α. Ρουμελ. (Καρ.) Συγκριτ. ἀρχοντό-τερος Κύπρ. Θηλ. ἀρχόντισσα κοιν. ἀρχοδίσσα πολλαχ. ἀρχόντ'σσα πολλαχ. βορ. ιδιῶμ. ἀρχόντσα Πόντ. (Τραπ. Χαλδ. κ.ά.) ἀρχόντ'ζα Κέρκ. ἀρχοδ'σσα πολλαχ. ἀρχοδούσσα Θράκ. (Αἰν.) ἀρχόντισσα πολλαχ. ἀρχόγκισσα Τσακων. αἰχότσα Σαμοθρ. ἀρχοντοῦ Σκυρ. ἀρχοδοῦ Βιθυν. ἀρχοντοῦ Θράκ. (Αἰν.) ἀρχοντιάβα Πόντ. (Σάντ.)

Ἐκ τοῦ ἀρχ. οὐσ. ἄρχων. Τὸ ἄρχως καὶ μεσν., περὶ δὲ τοῦ σχηματισμοῦ τοῦ ιδ. ΓΧατζιδ. ΜΝΕ 1,190 καὶ 2,9. Ὁ τύπ. νιάρχως ἐκ τοῦ ἀμαρτ. νάρχως κατ' ἀνάπτυξιν παρὰ τὸ ν ὡς εἶναι-εἶναι κτ., τὸ δὲ νάρχως ἐκ τῆς συνεκφ. τὸν ἄρχω. Τὸ θηλ. ἀρχόντισσα καὶ μεσν. Διὰ τὸν τύπ. αἰχότσα ιδ. Α. Heisenberg ἐν Ἀφιερ. εἰς ΓΧατζιδ. 95.

Α) Κυριολ. 1) Ἀρχων, κυβερνήτης πολλαχ.: Ὁ ἄρχως μου παράγειλε νὰ μὴ βάλωμενε ζὰ μέσα 'ς τὰ χόρτα Νάξ. (Γαλανᾶδ.): Ἦρθενε ὁ ἄρχως, μόνον κάμετε 'ς τὴ δάδα αὐτόθ. || Παροιμ. Τὸ Βλάχο κάναν ἄρχοντα κι αὐτὸς γύρευε ρεῖκια (ἐπὶ ὀψιπλούτου ἢ παρ' ἀξίαν ἀνελθόντος εἰς ἀνώτερα ἀξιώματα, μὴ λησμονούντος δὲ τοὺς παλαιούς ἀγροίκους τρόπους) Πελοπν. (Μάν.)

Ὁ ποντικὸς 'ς τὴν τροῦπα του μεγάλος ἄρχως εἶναι Ἀμοργ. Θήρ.

Ὅταν ὁ ἄρχοντας κλάνη, | ὁ λαὸς τὸ παρακάνει (τὰ κακὰ παραδείγματα τῶν ἀρχόντων μιμοῦνται καθ' ὑπερβολὴν οἱ ὑπήκοοι) ΙΒενιζέλ. Παροιμ. 235,856 || Γνωμ. Ἀρχως τδαὶ πελ-λὸς ὅ,τι τοὺς δόξῃ (ὁ ἄρχων καὶ ὁ μωρὸς κάνουν ὅ,τι θέλουν) Κύπρ.

Τὸν ἀρχοδα τοῦ τόπου σου, τὸν ἄγιο τοῦ χωριοῦ σου (ἐνν. τίμα) Θήρ. || Αἰνιγμ.

Σὰ νιάρχως νιάρχως ἔρχεται, σὰ νιάρχως κατεβαίνει καὶ σὰν καλὸς πρᾶματευτῆς σηκώνεται καὶ φεύγει (ἢ ὁμίχλη) Νεοελλ. Ἀνάλ. Παρνασσ. ἐνθ' ἄν. 2) Ἐκεῖνος ὅστις προέχει ἐν τῇ κοινωνίᾳ κατὰ τὸ γένος, τὴν δύναμιν καὶ τὸν πλοῦτον, εὐγενὴς, πλούσιος κοιν. καὶ Καλαβρ. (Μπόβ.) Καππ. Πόντ. (Κερασ. Σάντ. Σούρμ. Τραπ. Χαλδ. κ.ά.) Τσακων.: Ζῆ-περνᾶ σὰν ἄρχοντας (ζῆ ἐν εὐμαρείᾳ). Γυναῖκα

